جەر جۇزىنىڭ ەڭبەكشىلەرى، بىرىگىڭدەر!

جەكە سانى 5 تيىن

جالپى وداقتىق كوممۋنيس (بالشەبەك) پارتياسى

ەڭبەكشى قازاق

كۇندە شىعادى.

قازاقستان ولكەلىك كوممۋنيس كوميتەتىنىڭ، ولكەلىك ۇ. ك. پ. (ب) كوميتەتىنىڭ گازەتى.

1921-ىنشى جىل نويابردىڭ 7-سىندە شىعا باستادى

ЭНБЕКШИ КАЗАК
ЕЖЕДНЕВНЫЙ ОРГАН
ЦИК и Крайкома В. К. П. (б)
КАЗРЕСПУБЛИКИ.
Год издания пятый.
Адрес: Кзыл-Орда, редакция газеты «Энбекши Казак».

№ 55 (492) — 1926 جىل، مارتتىڭ 1-ى، بەيسەنبى — № 55 (492)

پرانسى ۇكىمەتى ءالى اڭگىمەدە.

قىتايدا قالىق اسكەرى ۇستەم بولىپ تۇر.

قايمىتكەندە وسىلاي بەتەدى

سوڭعى الى ايدىڭ ىشىندەگى «ەڭبەكشى قازاق» گازەتىنىڭ قاي نومىرىنە كوپ جازعانىن تەكسەرگەن ۋاقىتتا، پارتيا ماسەلەلەرى تۋرالى كوپ جازىلعانى بىلىنەدى. گازەتتىڭ پارتيا ءتىلى بولعىنى قاراعاندا، ەڭبەكشى ەلدىڭ تىرشىلىگى كوممۋنيس پارتياسىنىڭ قولىندا ەكەنىنە قاراعاندا، وسىلاي بولۋىدا كەرەك.

پارتيا جۇمىسى ەل تۇرمىسىنان ۇزدىك ايىرىلاتىن جۇمىس ەمەس. پارتيانىڭ كوزدەگەنى ەڭبەكشى ەلدىڭ ەلا قامى. سوندىقتان ەلدەگى ۇزدىك قاي سالالى جۇمىستارى بولسادا پارتيادان ونەدى، پارتيا ارقىلى شەشىلىپ ورىندالادى.

سولاي بولسا، بۇل نومىردا ءالى دە بولسا جازۋ كوبىنىڭ نەلىكتەن. سايەسات جۇمىسىندا جۇرگەن قىزمەتكەرلەرگە، ەل قالى مەن، ەل سىرى مەن جاقسى تانىسۋ ۇشىن ءبىرىنشى ابالى-كوبىنە كوز گازەت وقىپ ونىرىۋ، وندا باسىلاتىن شارۋالاردىڭ، ەل تىلشىلەرىنىڭ جاي-جاپسارلارىنان قورىتىندى شىعارىپ ونىرىۋ. بۇل كوسەم لەنيننىڭ تاجىريبەسى.

ەلدەگى پارتيا جۇمىسىنىڭ نە كۇيدە ەكەنىن بىلگىسى كەلەتىندەر بولسا پارتيا بولىمىن قاراسا، شارۋاشىلىق تۇرمىسى مەن تانىساتىندار شارۋا بولىمىن قاراسا، قات-قابارلاردان كوپ ماعىنا شىعارۋعا بولادى. پارتيا بولىمىندە ءبىر ءتىلشى بىلاي دەيدى:

«بالەن اۋلدا ءبىر جىلدان بەرى اشىلىپ، جۇمىس قىلىپ كەلە جاتقان كاپەراتيپ بار. سول كاپەراتيپتىڭ ءالى جۇرت الدىندا ەسەپ بەرگەنى جوق. اۋلداعى پارتيا ۇياسى سول كاپەراتيپ بەن ارالاسىپ، جۇمىسىنان پايدالانا سۇراپ جۇرمە، جوق با بىلمەگەنسىز. بىراق ەل ىشى دەگەن تۇرالى وسىلاي تاراتىپ، باستىقتار ءالدى وزدەرى بولىپ الادى ەكەن، قالىڭعا پايدالى بەرەتىن دەپ جۇر ەكەن، تۇنەۋگى وزدەرىنىڭ جاسىرىن جينالىستارىندا وسى تۋرالى اڭگىمەلەسپەگى ەدى... دەپ سويلەدى. جانا ءبىر وسىلاي: «كوممۋنيستەر باستاپ وزدەرى قاتىندارىن ۇرادى ەكەن. ءبىزدىڭ اۋلىنداعى قاتىنىن ارالان ۇشىن بالەنشە كوممۋنيسىنى سوتقا شاقىرعىنان پايدەسى كەلمىتى ەدى. ايىراي، كوممۋنيستەر وزدەرى ءبىر اۋىزدى بولارعا كەرەك. بۇعان شەيىن جۇرتقا قالاي بىلدىرمەي جۇرگەن؟...» دەيدى.

مىنە، وسىنداي قابارلارعا قاراپ وتىرساڭ، پارتيا جۇمىسىنىڭ ناشارلىعىنا كوزىڭ جەتەدى.

پارتيانىڭ جولى وسىلاي ما ەكەن؟ جوق.

پارتيا ايتادى: ەلدەگى كوممۋنيستەر جالشى، بۇقارالار مەن قويان قولتىق كەلىپ، سولاردىڭ مۇڭ-مۇقتاجىن ءبىلىپ، ۇيانىڭ قاي جۇمىسىن بولسادا جاسىرىپ ەمەس، اشىقپالاپ وتىرسىن. كوممۋنيستەردىڭ جەكە باسىندا قاتىسىسى كەلگەن شارۋالار، پاتىراقتار بولسا، وتىرسىن.

ەلدى وزىنەن قاشىراتىن ءىس بىلمەگەن ۇيا، كوپشىلىكتى قىزعاندىرا الماعان ۇيا، ەل كوزىندە كوممۋنيس-اۋلىيە ەمەسە اسپاننان اياعى سالبىراپ تۇسكەن كىسى بولىپ كورىنبەسىن، بۇقارانىڭ ءبىرى، سىرىن بىلەتىن، بىرگە-بىرگە سولاردى كەڭەس ۇكىمەتىنىڭ ماڭىنا باۋلۋ كەرەك. ال تۇرلى جۇمىسقا قاتىستىرۋ كەرەك... دەيدى.

مىنە، پارتيانىڭ وسى زاكونىن قانشا قاتالاپ كەلە جاتسادا، اۋىل ۇيالارى، كەي كوممۋنيستەر بىلىپ جەتپەيدى.

ونىڭ سەبەبى-بىلايا سوزدىڭ قادىرىن بىلىپ، كۇنىنە گازەت وقىپ ونىرماعاندى.

ءبىزدىڭ ايتاتىنىمىز: اڭگىمە جاسىرىپ بولماسىن، وسىلاي قالمايدى! ورەلبي.

قازاقستاندا ماقتا شارۋاسىنىڭ كەلەشەگى.

ماقتا ماقتادان شىعادى. ماتادان كيىم كيەتىن ادام جوق. بۇكىل جەر جۇزىندەگى ەلدى كيىندىرەتىن ماقتا ەگۋ ۇشىن ىڭعايلى-ىڭعايلى جەرلەر كەرەك بولسا، سونشا ماتانى ەگۋگە وندا كوپ ماقتا كەرەك.

ونىڭ ەڭ ىڭعايلىسى، كاپيتالدىڭ ارقاسىندا ماقتا پايدالارى كوبەيىپ، ەلگە ماتا جەتىسپەگەنى بولسادا، اۋىل شارۋالىعى سول ماتانى ەگۋگە جەتكەندەي ماقتا وندىرە المايتىن. ماقتا وندىرۋ ۇشىن قولايلى جەر سول ەڭ، ىسسى اۋا كەرەك. مۇنىڭ ءبارى ار جەردەن تابىلا بەرمەيدى.

سوندىقتان ماقتا ازا. ماقتا قىمبات. ماقتالى ەل قوت ورناعان باي ەل.

ورتا ازيادا ۇلت شەكارالارى ايىرىلعاندا قازاقستانعا ماقتا ەگىسىنە قولايلى اۋداندار قوسىلدى. سىرداريانىڭ جوعارعى جاعى: مىرزا شول، شارداري، تاشكەن مەن سىقلالى دالالار. ماقتا ەگىسىنە قولايلى جەرلەر، وسى دالالاردى سۋعارىپ ماقتا ەگىلسە، قازاقستاننىڭ قوت ورناعان ماقتالى ەل-باي ەل بولۋىنا اسىل كەمشىلىگى جوق.

قازاقستاننىڭ ۇكىمەتى ءوزى جاقسى سەكىرىپ ماقتا ەگىسىنە قولايلى دالالاردى سۋعارۋ ىسىنىڭ شاراسىنا كىرىستى. 5 جىلدا جەر سۋعارىلىپ بوسپارى جاسالدى. بۇل جوسپار بويىنشا الدىمىزداعى 5 جىلدىڭ ىشىندە مىرزا شولدە 350 مىڭ دەسياتينە، شارداردا 100 مىڭ دەسياتينە، شىمكەنت، تۇركىستان ۋەزدەرىندە 75 مىڭ دەسياتينە، كەلەس وزەنىنىڭ تومەنگى جاعىندا 100 دەسياتينە جەر سۋعارىلماقشى. ونىڭ ۇستىنە بۇل جوسپار بويىنشا جەتىسۋ گۋبەرنەسى مەن قازالى، قىزىل وردا ۋەزدەرىندەگى ەسكى ارىقتار جوندەلمەك. بۇلاي ەتكەندە جەتىسۋ گۋبەرنەسى مەن قازالى، قىزىل وردا ۋەزدەرىندە 200 مىڭ دەسياتينە شاماسى جەر سۋعارىلادى.

بۇل جوسپار بويىنشا جالپى الماتا قازاقستاننىڭ سۋعارما ەگىستىگى جەرى 700 مىڭ دەسياتينە كوبەيىپ 1 ميليون دەسياتينەدەن اسىپ كەتپەك. شارداري دالاسىندا سۋعارۋ جۇمىسى بىيىلدان باستالادى. شارداري دالاسىنىڭ 6 بولىس ەلى ۇيىمداسىپ ۇكىمەتتىڭ باسشىلىعى مەن 10 مىڭ دەسياتينە جەردى سۋعارماقشى بولىپ ارىق قازىپ جاتىر. بۇل ارىق اق-توبە پاۋل كەسەنىڭ جانىنان شىعادى. ەندى سول ارىقتان جان-جاققا ۇساق ارىقتار (ج-اب) شىعارۋ كەرەك. بۇل ەلدىڭ جەر سۋلاندىرۋعا ىنتالى ەكەنىن كورسەتەدى. بىراق ارىقتىڭ شەتى ەلگە اۋىر تيگەن كورىنەدى. جوسپاردا مۇنداي جۇمىستى ۇكىمەت قارجىسى مەن ىستەگەن سوڭ، ەندى ونىڭ ەسەبىنە مەملەكەت قارجىسىنان بۇل 6 بولىس ەلدىڭ قازعان ارىعىنىڭ شىعىنىن جەڭىلدەتىپ بەرۋ كەرەك.

مىرزا شولدە، كەلەس 2 جىلدىڭ ىشىندە 60 مىڭ دەسياتينەدەي قازاق جەرىن سۋلاندىرۋعا ۇيعارىلدى. قىزىل وردا مەن قازالى ۋەزدەرىندەگى ارىقتاردى جوندەۋ جۇمىستارىدا اسىرلى جازدان باستالادى. وسى سۋلاندىرىلعان جەرلەردىڭ كوبىنە ماقتا ەگىلەدى.

بۇل ىستەلىپ، ىستەلگەلى جاتقان شارۋالار قازاقستاننىڭ كەلەشەكتە ماقتالى، ونىمدى باي ەل بولۋىنا تۋرا جول اشادى. م.

پرانسى پرەزيدەنتى كە-كەس كورمەلەرىن كورگەن

پارىج، پرانسىنىڭ پرەزيدەنتى دۋمەرگەن، قاسىندا مىربيو، ءبىر زالاي مينيستر دەپۋتاتتار بار، ليون جارمەڭكەسىندەگى كەڭەس ۇكىمەتىنىڭ پاۆيليونىنا (ۇيىنە) كەلگەن ەكەن. پاۆيليونداعى ۇلكى نارسەلەردى كورىپ تاڭدانىپتى. جارمەڭكەگە كەلگەن راكوۆسكي، مەدىبيان، پرەالەراجەنسكي سياقتى كىسىلەر ۇلكى نارسەلەردى ايتىپ تۇسىندىرىپتى.

پەرديانىڭ توسمۋى ۇلتتار بىرلىگىنە قالاي تيمەك.

ۇلتتار بىرلىگى كەڭەسىنىڭ سەسسياسى مارتتىڭ 8-ىندە اشىلىپتى.

پرانسى ساياساتشىلارى پرانسيادى بولىپ جاتقان مينيسترلەر داعدارىسى ۇلتتار بىرلىگىنىڭ كەڭەسىنە پرانسىنىڭ ستەيىن دەگەنىنە ۇلكەن قىرسىق بولار دەپ سەسكەنەدى. بىرىيان مارتتىڭ 7-سىندە جەنەۆە قالاسىنداعى ۇلتتار بىرلىگى كەڭەسىنىڭ ماجىلىسىنە بولعان ەكەن، پارىجعا قايتىپ كەلىپتى.

پرانسى ساياساتشىلارى ۇلتتار بىرلىگىنىڭ كەڭەسى پرانسى ەلى ۇكىمەت داعدارىسىن ايدان جويىپ، جەنەۆە قالاسىنا وزدەرىنىڭ بەدەلدى وكىلىن جىبەرگەندە، توقتايتىن قۇرار دەپ ويلايدى.

تاعى بەريان.

●● پارىج. بەريان جاڭا ۇكىمەت قۇرۋ ءۇشىن مونينا المۋعا قارسى ەستىگەن بىلدىرگەن. بىراق، تولىق جاۋابىن كەيىنگە بەرمەك بولعان.

ەڭبەكشى ينتەرناتسيونال سەسسياسى.

●● بەرلين. ەڭبەكشى ينتەرناتسيونالدىڭ ورتالىق اتقارۋ كوميتەتى سەسسياسى تسيۋريق قالاسىندا اپرەلدىڭ 11-ىندە اشىلماق كەرەك.

قارايتىن ماسەلەلەردىڭ ىشىندە «امستەردام ينتەرناتسيونالى مەن ەڭبەكشى ينتەرناتسيونالدىڭ بىرىگىپ مايىنىڭ 18-ىندە، لوندون قالاسىندا شاقىرىلاتىن شەت ەلدەردەگى بوستاندىق جينالىسىنا دايارلانۋدا بار.

بەريان توسمۋىنە اعىلشىن نە دەپ جازدى.

ماسكەۋ، مارتتىڭ 9-ىندا لوندوننان اينالان قابارعا قاراعاندا، اعىلشىننىڭ باسپا سوزدەرى بەريانىڭ ءىسى باسىنان كەتۋىن كەڭەسكە الىپ كورىنەدى. گازەتتەردىڭ كوبى: «بەريانىنىڭ ورنى جاڭادان بولاتىن پرانسى ۇكىمەتىندە سىرتقى ءىس مينيسترى بولماق» دەپ جورىسادى.

پرانسىنىڭ اسىل جاعىن ءسوز قىلعان اعىلشىننىڭ ليبەرال گازەتتەرى (كەيبىرەۋ تولعانىپ): «پرانسى وتە جاڭا تۇراقسىزدىق كورسەتۋ جولىندا ەكەن» دەپ جازادى. اسكەر گازەتتەرى-تەگىندە پرانسيادا قوجايىن ۇكىمەت كەرەك دەگەن ويعا كەلىپتى.

دۋمەرگ ۇكىمەت قۇرۋعا كىرىستى.

پارىج. دۋمەرگ پرانسيادا جاڭا ۇكىمەت قۇرۋ جاعىن الىن الا كەڭەسكە سالىپ جاتىر. پارلامەنت ىشىندەگى راديكال سوتسياليستەردىڭ ءوز ارا سويلەسۋىنەن ۇلكەن جارەكشىلىك تۋىنداي بەرگەن. (ۇۆ ارتيا بۇرىنعى ۇكىمەت باسىندا بولعان مىربيونىڭ پارتياسى. بۇلار ۇساق بايلار مەن قالا شارۋالارىنىڭ ءسوزىن سويلەيدى). جالعىز راديكال سوتسياليستەر سىرتقى ساياساتتا مىربيو بەريانىڭ جولى مەن وتىرالىن ۇكىمەتتى قۇراتىندا دەگەن.

راديكال پارتياسى (جاڭا قىرعىز جاعىنداعى پارتيا. بىراق كاپيتاليستەر قورشاۋىنىڭ نىسانا ۇكىمەتكە قارسى) ۇكىمەتتى تەزىرەك بەريان قۇرسا ەكەن دەيدى. جاڭا كابينەت جاساۋ بەريان، كايو، تيەرو-ۋشەگە تاپسىرىلسىن دەگەن ادامدار بار. دەموكرات پارتياسىنىڭ اراسىندا تاپسىرىلسىن دەۋشىلەردە از ەمەس.

اعىلشىن كاپيتاليستەرىنە قورقىنىش

لوندون. لوندون قالاسىنداعى 10 مىڭ كىسى جيىلىپ ۇلكەن ۇيلەردىڭ يەلەرىنىڭ سالىقتى الۋىنا قولعا ۇيلەرىنە ساياساتشى ۇيىمداردى

بولاتىندىعى ماقتى مەن لەنسبۋرى ۇيمداستىرعان ۇلكەن جينالىس بولدى. قالىق سياقتى كەتتى. كەيىنگى 6 جىلدىڭ ىشىندە لوندون قالاسىندا مۇنداي توپ بولعانى جوق.

سويلەگەندەردىڭ ىشىندە پەرسەل، دروج قيكس، جاڭ ۇيلەلى سياقتى ادامداردا بولدى.

جينالىس اسىرمە، لەنسبەرىدىڭ ارتىنان 10 مىڭداي كىسى نەشە قاتارلى ءبىر زالاىنىڭ، ماتروستاردى ۇشقىشتاردى قانداي ۇافيعا بولسادا جۇمىسكەردى اتپالاۋعا ۇندەيمىز. جۇمىسكەر اعىلشىننىڭ كاپيتاليستەردىڭ اسكەرىنە كەرەگىن ۇلەرىنە ۇندەيمىز» دەپ ءبىر اۋىزدان اياق سالعاندا، ونى-موتەسى قىزىقتى بولدى. بۇل سوزدەردى ايتقان كوممۋنيستەر بىلىكتى ەسەپتەلىپ ابىزعا تارتىلىپ ەدى. بۇل وسى جاعىنان ونە كەرەگىنى تانىتا.

كوتەرىلىسكە دايىندىپ جاتىر.

لوندوننىڭ الاپتىق كوميتەتتەرىمەن ماشينە جاساپتۇن جۇمىسكەرلەردىڭ بىرلىككەن ودانىنىڭ پايىرىق ۇۋىت «بولىمنىڭ سەكرەتارلارى قانشالارىنىڭ جينالىسى بولعان ەكەن. جينالىس، جاڭ اقىنى جۇماسىنا 9 سوم 15 تيىن قوسىلىپ كوبەيتىلۋىن لوندون قالاسىنىڭ ماشينە جاساپ ۇيلەرى داعىسىنىڭ بىرىككەن كوميتەتىنە تاپسىرعان. ەگەردە بۇل جۇمىس جولدام ورىندالماسا، بۇل اپريلدا كوتەرىلىس جاساۋ قامىنا كىرىسىلمەك.

مەكەندىڭ قىزمەتكەرلەرىندە وسى سياقتى سوزدەر بولعان.

قىتاي ۇكىمەتى قالاي جاتىر.

●● پەكين. رەينتو تىلشىسىنىڭ قابارىنا قاراعاندا پەكيننىڭ سىرتقى ءىس مينيسترى بولۋدان تارتىنىپتى. سوندىقتان بۇل قىزمەت بان-شۋن گە تاپسىرىلعان. بۇل كىسى بەلگىلى قىتاي ديپلوماتى ەكەن. اۋروپا كاپيتاليستەرى شەت ەلدەردىڭ ەكستەرريتوريال تۋرالى سويلەسۋگە بەلگىلەگەن كوميسسيانىڭ تور اعاسى ەكەن. ەكستەرريتوريال قىتاي ىشىندە تۇرعان شەت ەلدەردىڭ قىتاي زاكونىنا باعىنباي ءوزى بيلەپ-توستەپ وتىرۋىن ايتادى.

قالىق اسكەرى ۇستەم.

پەكين. ءبىرىنشى قالىق اسكەرىنىڭ باستاۋ (تيان-تسزين قالاسىنىڭ ۇستىنەگىدە)، تسزين سانا، بودو، ۋشاي (تەش جۇۋ-تسانتسزين تەمىر جولىنىڭ كۇن باتىس جاعىندا) تسانجو (ماشاننىڭ ۇستىنەگىلە) دەگەن جەرلەردى الىپ الىپ ەكەنى بىلىنەدى. قالىق اسكەرى سوعىستا ايىرۋ-پىلان سياقتى نارسەلەردە جومساپ جىبەرگەن. مىرسەيلەن قاشىپ كەتكەن اقاردىڭ اسكەرى، قالىق اسكەرىنە قارسى سوعىسقان ەكەن؛ كوپ شىعىندانعا كەرەك.

جازادا شاندۇن، شجيلى وبلىس تارىنداعى كەيىنگى جوۋشي دەگەن جەرلەردى ۇشىنشى قالىق اسكەرى الدى دەگەن ءسوز بار.

گازەتتەردىڭ جازۋىنا قاراعاندا، ءبىرىنشى قالىق اسكەرى مەن مۇكدەن اسكەرىنىڭ (ۇانرال اسكەرى)، اراسىندا ءبىتىم تۋرالى سوزدەر بولسا كەرەك. مۇكدەن اسكەرى بۇ قول دەگەن جەردى ۇراقاندان ءسوز ۇزاقتا تارتىلىپ تۇرعان سياقتى.

كوتەرىلىس

پەكين. شانقاي قالاسىندا تاعى ءبىر پابريكتىڭ قىزمەتكەرلەرى اقىلارىن ارتتىرۋدى تىلەپ كوتەرىلىس شىعارعان كورىنەدى. تارتىپ سىقتالۋ ۇشىن پالاتسا جىبەرىلىپتى.

گەرمانيادا.

بەرلين. گەرمان پايلارىنىڭ نارسەلەرىن قازىناعا الۋ ءسوزى كوبىنىڭ داۋىسىنا سالىنىپ ەدى. بىرلىگىنى ۇكىمەت نارسە بەرەرلەرى قۋانتاپ، ەلدىڭ داۋىسىن سولارعا قاراي بۇرىپ جاتىر. سوندادا بۇل جۇمىسقا قالىق قىزىپ كىرىسۋدە، ونىڭ جەكەسى كۇنى قالىڭ كوپ داۋىسقا قاتىستى. مارتتىڭ 7-ى كۇنى بەرلين قالاسىندا 165 مىڭ كىسى قول قويعان، جۇمىستىڭ العاشقى 4 كۇنىندە بەرلين قالاسىندا 307 داي كىسىنىڭ قول قويعانى بىلىنگەن. كەمبۇرك قالاسىندا 61 مىڭ، بەرەسلاۆل قالاسىندا 22 مىڭ كىسى قول قويعان.

تۇركيەدە ەلدە.

تۇركيەدە ەرەسپۋبليكە سەناتىنىڭ جالدىقى مەيرامىندا اقىنات قالاسىندا (بولغارانىستىڭ) قالىقتا ءدىن ساۋلىقتى قالاي ساقتاۋدى ۇيرەنەتۇن كۇي اشىلعان. بۇل كۇيدىڭ جانىندا ۇزىمى بار. بۇل ۇزدىكتە ساقتاۋ ءساتتى كەلتىرگەن ەكسپونات (ۇلكى كورسەتەرلىك نارسەلەر) تۇرلى نارسەنىڭ سۋرەتتەرى قويىلعان. دەنە ساۋلىق جايىنان جازىلعان ءتۇرلى تىلدەگى ءتۇرلى كىتاپتار بار. جان-جانۋار شەرلەر كەلتىرىلىپ، ۇي ىشىندە كورسەتىلىپ كەرەك. بۇل ۇيدىڭ ءالى مەن بىتىرۋى مەن ساۋلىق جايىنان ەلگە ۇگىت اسپىرەت تاراتۋ.

ءبىر ۇيگە ءۇش دەسياتينە جەر.

تۇركيەنىڭ ءبىر اۋداندارىندا تاعى دا جەر ۇلەستىرۋ ماسەلەسى تۋعان ەكەن، تەكسەرىپ قاراعاندا ءبىر ۇيگە ءۇش دەسياتينە جەر بەرىلەر دەسەدى. ۇيدىڭ باسى 5 تەن ارتىق بولماسقا كەرەك.

قول وندىرى مەن اۋزىن كەڭەيتۋ جونىندەگى كەشىلىك.

تۇركيەدە رەسپۋبليكاسىنىڭ ورتالىق اتقارۋ [illegible]
مەن كونى [illegible]
بالالار [illegible]
جاما [illegible]

ٴتۇرلى قابارلار.

●● ماسكەۋ. 9|III. ٴبىرىنشى گىرمىستىڭ قارىزىنىڭ 7 - ٴشى تيراجى وينالىپ بولدى. ٴمىندى 8 - وينالىۋعا باستالدى.

●● ماسكەۋ 9|III. قىرسوۋنىڭ ٴبىر نەشە جاۋاپتى قىزمەتكەرلەرىنىڭ سوت تەرگەۋى ٴبىتتى. بۇلار مەنشىكتىن ٴجۇتتىن انىقتاعانى ۇكىمەتتىڭ ٴجانا پارتيانىڭ قاليق الدىندا باعاسىن تۇسىرگەنى ۇشىن ايىپتالادى. سوتقا تارتىلىپ وتىرعان قىزمەتكەرلەر مىنالار: قىرسوۋ وكرۋگىنىڭ انىقتاۋ كوميسسياسىنىڭ ٴبىر ٴمۇشەسى، وكرۋگتىڭ انىقتاۋ كوميسسياسىنىڭ ٴمۇشەسى مەن ٴوز گۋبەرنەلىك پارتيا كوميسسياسىنىڭ ٴمۇشەسى، ساقتىق جۇمىسكەر قارا شارۋا شاقىرىپ ۇكىمەتتىڭ ٴسوز بەرگەنىن تەكسەرۋ.

كەمەن ... ەمەن كەلگەن وكىلى بوز - ەمەسىنىڭ، ... كەرەك ... باستىعىنىڭ ... كونستانتينوپول ... پارتيا ٴمۇشەسى ... ٴجانا باسقالار. بۇل وتە قىزىقتى سوت بولايىن دەپ تۇر.

●● تيفليس 10|III. تيفليس گازەتتەرىندە ايسترا جۇمىسكەر وكىلدەرىنىڭ گرۋزياعا قارا شارۋالارىنا سەيكەن ۇندەۋلەرى جاريالاندى. وندا بىلاي دەيدى: «گرۋزياعىنىڭ جەر كەلگەنى جۇمىسكەرلەرمەن قارا شارۋالارىنىڭ ... جانىن دەگەن ٴسوز - دەرى ... ۇكىمەت گرۋزيانىڭ جۇمىسكەرلەرى مەن قارا شارۋالارىنىڭ ٴوز قولىندا بولعاندىقتان گرۋزيا ٴبىرىكشىلىگىنىڭ سايلاپ شارۋاشىلىق جاعىنان ٴورىسۋى ايقىن».

ۇزىل شارۋاشىلىق جانا كاسىپ ٴبىلىمى

قازاقستان ۇزىل شارۋاشىلىق ٴبىلىمىن بەرۋ ٴىسى 1887 - ٴشى جىلدان باستالعان ...

№	وقۋ ورىندارىنىڭ اتى	ٴبولىم	كىرۋگە ارىز بەرگەن كىسىلەردىڭ سانى	الىنعاندارى	وقىپ جاتقاندارى
1	ۇزىل شارۋاشىلىق تەحنيكۋمى	6	1254	379	802
2	ورمان تەحنيكۋمى	2	178	100	83
3	مال دارىگەرلىك تەحنيكۋمى	1	139	94	226
4	بۋرى كاسىپ شارۋاشىلىق تەحنيكۋمى	1	72	41	186
	بارلىعى	10	1643	614	1227

... بىلەتىن قىزمەتكەرلەر ... ۇزىل شارۋاشىلىق ... قازاقستاندا ... قارى ٴۇشىن قازاقستاندا تەحنيكۋم وقۋ ورىندارى كوبەيتىلۋ كەرەك ... ٴبىلىمىن بەرۋدەن ەكەۋىنىڭ ٴبىرىنشى ... ٴبىلىمدى ... بولىپ تۇر.

بۇل سياقتى ورىندار ... ارتتىرۋ ماسەلەسى ٴمۇلدە ەكشەنەدى تۇردا تۇر. ٴبىراق سونىڭ مەن ٴبىرگە جەتكىلىكتى تۇردا تاجريبەلى بار وقىتۋشىلار ٴۇسى كوڭىلى ٴمەكتەبىنىڭ

ش

قونىستاندىرۋ - جەر سۋلاندىرۋ جۇمىستارى.

قازاق ەلى دۇرىستاپ جەرگە ورنالاستىرىلىپ سۋسىز جەر سۋلاندىرىلسا قازاقستان ولەرلى، باي ەل بولادى. جەر سۋلاندىرىلسا قازاقستان راۋشاپ بارىككە ماقتا ەگىستىرەدى.

ەلدى جەر - سۋ، شارۋا جاعدايىنا قوناستىرۋ كەرەك.

ەل قونىستانىپ تەگىز سالماي شارۋاسىنىڭ دۇرىس العا باسپايتىنى ەسكەرىلىپ، قازاقستاندا ەلدى قونىستاندىرۋ جۇمىسى قولعا الىندى. قونىستاندىرۋ جۇمىسى تەمىز جۇمىس وسى باستان جۇرگىزىلىپ جاتىر، بۇل دۇرىس، ٴبىراق ەلدى قونىستاندىرۋمەن قابات قاي ەلدىڭ قالاي قونىستانۋىن، قانداي بولىسىن جەر الۋىن، باسقادا سونداي ماسەلەلەرىن باسپا ٴسوز بەتىندە ٴسوز قىلا بارىۋ كەرەك. قازاقستان شارۋاسى، ەلى، جەر جاعدايى ٴبىر كەلكى ەمەس، ٴار جەرگە ٴار ٴتۇرلى شارت كەرەك. مىنە، وسىنىڭ ٴبارى بۇل ماسەلەلەردى كوپ تالقىلاۋدى كەرەك قىلادى.

سونداي وزگەشەلىگى بار جەرلەردىڭ ٴبىرى سىرداريا گۋبەرنەسىنىڭ اۋليە اتا، شىمكەنت ۋەزدەرى. بۇل ۋەزدىڭ ٴبىر سىپىرا جەرى ٴبىرتاۋ تاس. ەگىن ەگەتىن دىيقان ٴبىرجەرگە 20-30 جىلعا دەيىن ەگىن سالادى. شابىندىق، جايلاۋ كەم. ەل شارۋالارى قىستىق جەتكىلىكتى مال ازىعى دايىنداپ الا المايدى. جەر ويلى - قىرلى كەم. ەگىنشى جەردەن ەگىن سالۋ ٴۇشىن ومان ادىپ ارىق قازدىرىپ سۋ جەتكىزۋ كەرەك. ونىڭ ۇستىنە ەل جەردى، سۋدى اتا بابادان بەرى مەنشىكتەنىپ قويعان.

مىنە، وسىنداي جاعدايدا 4 - 5 جىل ەگىن سالعان كەدەيلەر كوبىنەسە تۇقىمدىعىن دا الا الماي تالاق جۇمىس بىزدەپ كەتەدى. ەگىن سالعان اتى بار، سالىق ۇاقتىندا ۇلاردا جۇرتپەن قاتار سالىق تولەيدى.

شارۋا، جەر - سۋ، اۋا جاعدايى وسىنداي جەرلەردە ەلدى قالاي قونىستاندىرۋ كەرەك.

مۇنداي اۋداندارعا قولايسىز جەرلەردەگىلەردى قولايلى جەرگە ورنالاستىرۋ كەرەك.

اۋليە اتانىڭ ٴبىر سىپىرا جەرى تاۋ - تاس بولسادا، تەرىسكەي بەتى قونىستانۋعا وتە قولايلى. تالاس وزەنى ستىق ۇاقىتتار تاسىپ سۋى دالانى جاۋىپ كەتەدى. شىمكەنت ۋەزىندە ارىس وزەنىنىڭ بويى قونىستانۋعا قولايلى، سۋى مول.

باسقا اۋداندارداعى قولايلى جەر بارە قولايسىز جەر بار وسىنداي اۋداندارداعى قولايسىز جەردەگى ەگىنشىنى وتىندى جۇرگىزىپ شارۋالاردى قولايلى، سۋلى جەرگە ورنالاستىرۋ كەرەك.

ارىنە مۇنىڭ ٴۇشىن كەي جەرلەردى سۋ، سۋدى بايلاۋ، ارىق قازدىرۋ سىقىلدى ... ۋمىستاردى شەشەنسىنىپ كەرەك. شەشىنىسىز، ەگىنشى سىز جۇمىس بىتپەيدى.

اسقار بەك.

جاردەم كەرەك.

شىمكەنت ۋەزى، اقتاس بولىسىنىڭ جانتاق ساي، ٴبورى جار دەگەن جەرلەرىندە قىس بولسا بىرىر تۇيەسى مەن كىرە تارتىپ، جاز بولسا بەتراپ ەستىپ قىلىپ ەگىن ەگۋىن 400 ٴۇي شامالى كەدەيلەر بار. بۇلاردىڭ كوبىنىڭ ٴبىرى نازار تىلداي جاتقان بورالتاي وزەنىنەن شىعاتۇن اق ارىق دەگەن ارىسى بولعۇشى ەدى. ارىق باسىنداعى كەدەيلەر 20 - جىلدان ٴبىرى تالاپتاناسادا ارىقتى قازۋعا كۇش جەتپەي كەتەدى. وتكەن جىلى قول - دارىنداعى ٴبىرمەن - سارا ن مالدارىن ساتىپ شىمكەنتتەگى ٴبىر ەجەندىردىڭ

تۇسقاۋى مەن ارىقتىڭ 8 - 9 شاقىرىمداي جەرىن قازىپ 100 دەسەتينە جەرگە سۋ شىعاردى. سۋ شىعارعان جەرىنە ەگىن ەگىپ استىق الىپ تويىنىپ قالدى.

ٴبىراق ونان كەيىن ارىقتىڭ تومەنگى جاعى قازىلماي جوق. ارىق ايامىنا دەيىن قازىلسا، تەمىرلان باسىنا كىسىن ايناپ كۇن تىمىس، ج ل تيمەس قىرلارىنان اسىپ قارا جانتاق ساينا بارىپ توقتالادى. ارىق اياعىنا دەيىن قازىلسا، سۋ 400 ٴۇي توگىل 4000 ۇيگە جەتەتۇن.

ٴبىراق مۇنى ستەۋگە كەدەيلەردىڭ ٴجابىي جوق، كۇشى كەلمەيدى.

ەگىن ۇاقتى جاقىنداپ قالدى. كەدەيلەر ٴنە قىلارىن بىلمەي وتىر. سۋ شىعارعان جەرى ۇيگە جارتى ەسەنىدەن كەلمەيدى. سوندىقتان قازاقستاننىڭ جەر - سۋ كەمسەرىنىڭ بۇلاردىڭ جايىن كوڭىل ٴبولىپ ەسكەرىپ جاردەم كورسەتكەنى ٴجون بولار ەدى.

بورانباي ۇلى

- ۇۋ سۋرايدى.

اقمولا ۋەزى ازات بولىسىندا قالا بولىسىندا 6 جىل بولعان 48 ٴۇيلى قازاق باسشىلىعى بار. شارۋاسى جىل سايىن ... كەلەدى. باسشى كەدەي ... ٴمۇكىن اسىلادى. ەل كەرەك جارامىن جاعىنان ... ۇستەل ... ٴبىر سۋ ... تولعاپ ... ۇستەپ ... جەرى ... 15 - 20 جەردەن سۋ شىعارىلماي ... سايلاۋ ... ۇيرەتكەن قوسسا قابىلداپ ... سۋدان ... شاعا كەرەك.

گۋبەرنە قابارلارى

●● ورال. ... استىقسىز قالعان ... استىق ... كوپ ... قالانىڭ ... ٴتۇسىپ ... كوپ ... بولدى.

●● المالى ... ٴسوز ... قاراعاندى ... 100 ... 79 ... 900 سوم.

مارتتىڭ 15 ىنە سىرولى ۆلاتوندارو ۆسى ۆاستان اشاسەن جىمەرمەسە، گازەت توقتالادى.

سايلاۋ ناۋقانى

قازاقستاندا سايلاۋ ناۋقانى قالاي ٴوتتى.

اقمولا گۋبەرنەسىندە.

اقمولا گۋبەرنەسىندە قىزىلجار ۋەزىنىڭ ۋەزدىك تۇسىندا 247 ادام بولعان. قازاقتان 80، ورىستىڭ 14-ى ايەل. باسقا ۇلتتاردان 167. 17-ى ايەل. وكىلدەردىڭ 109 ى كومەلەسى، 138 ى جاي ادام ۋەزدىك اتقارۋ كوميتەتىنە 19 ادام سايلانعان، 7-ى قازاق (1 - ى ايەل) باسقا ۇلتتاردان 12، بىرەۋى ايەل. 19 ادامنىڭ 13-ى كومەلەسى، قالعانى جاي ادام.

جاركەنت سايلاۋى.

جەتى - سۋ گۋبەرنەسى، جاركەنت ۋەزىنىڭ ۋەزدىك تۇسىندا 147 كىسى بولعان. قازاقتان 71، ٴمىنىۋى ايەل باسقا ۇلتتاردان 76، 5 - ى ايەل. جاي وكىلدەردىڭ 74 ى كومەلەسى، 73 ى جاي ادام.

ۋەزدىك اتقارۋ كوميتەتىنە 16 ... سايلانعان قازاقتان 8 (ايەل جوق) باسقا ۇلتتاردان 8. ٴبىرى ايەل ... كومەلەسى.

گۋربيەۋ سايلاۋى.

ورال گۋبەرنەسى، گۋربيەۋ ۋەزىندە سايلاۋعا 152 ادام قاتىسقان، قازاقتان 113، 4 - ى ايەل. باسقا ۇلتتاردان 39 7 - ى ايەل. قاتىسقاندار 71 ى كومەلەسى، 81 ى جاي ادام. ۋەزدىك اتقارۋ كوميتەتىنە ... 19 ادام سايلانعان. قازاقتان 12، ٴبىرى ايەل. باسقا ۇلتتاردان 7، ٴبىرى ايەل. جاي ... 9 - ى كومەلەسى، ... جاي ادام.

تالدى - قورعان سايلاۋى.

جەتى - سۋ گۋبەرنەسى، تالدى قورعان ۋەزىنىڭ ۋەزدىك تۇسىندا 153 ادام قاتىسقان، قازاقتان 93، 4 ى ايەل.

باسقا ۇلتتاردان 48، 3 - ى ايەل. جاي قاتىسقاندار ... 62 - ى كومەلەسى، 91 - ى جاي ادام. ۋەزدىك اتقارۋ كوميتەتىنە 19 ادام سايلانعان قازاقتان 12. ٴبىرى ايەل. باسقا ۇلتتاردان 7، ٴبىرى ايەل. جالپى ۋەزدىڭ 9 - ى كومەلەسى، 10 - ى جاي ادام.

تاشكەنتتەگى قازاق ۋنيۆەرسيتەتىنىڭ جايى.

قازاق ۋنيۆەرسيتەتى وقۋ بولىمىنا بۇر نەمىسكەن ٴبىر باسقىش جومارى لادى: II ٴىنشى باسقىش قازاق مەكتەپتەرىنە وقىتۋشىلار دايارلايتىن جوعارعى دارەجەلى (ВУЗ) وقۋ ورنى بولدى، ٴبىلىمى كۇردەن ٴبىرى جوعارعى وقۋ ورنى بولۋدىڭ جاعىنعا دەرستى، وقىتۋشىلارىن سۇرىپتادى. تاشكەنتتەگى ەلەندە ونەرستىتى وقىتۋشىلارىنا (ٴبىر نەشە پروفەسسور) ٴبىر نەشە وقىتۋشىلار كىردى. وقۋشىلاردا بۇرىنعىدان سۇرىپتالدى.

ۋنيۆەرسيتەتتىڭ ەكىنشى كۇرسى 4 جىلدىق بولدى.

ۋنيۆەرسيتەت قاسىندا I II باسقىش مەكتەپكە سالىنۋى تاجريبە مەكتەبى اشىلدى (بۇل مەكتەپ ورنىمەن ساتۋن). ۋنيۆەرسيتەتتىڭ I ٴىنشى ەكىنشى كۇرسىنە وسى 7 جىلدىق تاجريبە مەكتەبىن (Опытно ... школа)

ۋنيۆەرسيتەتتى ٴبىتىپ شىعاتىندار بۇرىنعى ەسكى پروگرامما بويىنشا بىتىرەدى. جاڭا پروگرامما بويىنشا ٴبىلىمى جىلى الاتىنى ەكى كۇرسى (I II) عانا بار.

جاڭا پروگرامما بويىنشا وقۋ اۋىلاۋ بولعاندىقتان، ەكىنشى قىلاسىندا ٴمەدەنيەت دايارلاۋ بەرىلەتىن وقۋ - شىلاردىڭ ٴبىلىمىنە سايكەس ٴتۇردە وقىلادى. ۋنيۆەرسيتەتتىڭ ەكىنشى قىلاسىندا قازاق تىلىمەن باسقا پاندەردىڭ ٴبارى دە ورىس تىلىندە وقىلادى، تاجريبە مەكتەبىندە 5 ٴىنشى قىلاستان باستاپ ورىسشا وقىلادى. ٴبىراق ورىس تىلىندە وقۋعا وقۋشىلاردىڭ ورىسشا دايىندىعى بولماعاندىقتان، ۇيشكە تيىستى ٴتۇرى ... ايتسەڭ، جۇرە جاتسەر دەگەن نيەت بەن ورىسشا جۇرگىزىلىپ جاتىر. ورىس وقىتۋشىلارى ٴتىل بىلمەيتىن قازاق بالالارىن وقىتۋعا وقىتۋ ادىسىنە ٴمەنىنىڭ بولسا ادا. ٴتىل ايقىنداۋ ٴۇشىن قازاق بالالارىن ورىس تىلىندە وقىتۋ ٴۇشىن ورگەنە ٴادىس كەرەك ستىلەدى.

قالىپتا ورىسشا تىلدە ونىمەن بالالاردى وقىپ كەلە جاتقان تىلىمەن سايكەسى ٴبىلىم بەرۋ ورىس وقىتۋشىلارىنىڭ اسا مىنەتى ەمەستىگى كورىنەدى. سىنىپ سالىق قارايتۇن ورىن تامىر رەسەيى كەم ورىس وقىتۋشىلارى قازاق بالالارىن وقىتا الاتۇن ەمەس.

ورىس وقىتۋشىلارىنىڭ قازاق بالالارىن ونايدا لەكسيا جولىن قولداناتۇعى وقۋشىلارعا ارتىق پايداسى ەمەس ستىقادى. ەمەس - قازاق وقۋشىلارى ورىس تىلىندە ٴمىنىرى ٴبىلىپ، ىرىكىن ٴتۇسىنە المايدى. ەستەگىلەرىن جازىپ (كونسپەكت) ۇيرەنۋىنە جازىپ ونىرتۋعا تاپسىرى جەتىپەيدى. وقۋشىلار وقىعان ٴبىلىمىن ساباقتىقتا جازىپ، سۋلەپ ۇيرەنە - ماعاندىقتان كوڭىلگە ٴبىرىنىڭ قوتىپايدى. ٴاز توقتاپ ٴاز ۇستادى. ودان دا تاجريبەگە (ۆيمەتا) سۇيەنىپ وقۋ - شىلاردان كوبىرەك سۇراپ، سۋيلەتىپ وقىتقاندارىن ۇزدەر ٴتىنشى جازدىرىپ، وتىرسا وقۋشىلار كوبىرەك پايدالانۇن ٴتۇرلى بارا ٴۇزى تاجريبەدەن كورىپ وتىرمىز. ۇيەكەنى، شاما ٴتىلى (ماتەماتيكا) جاراتلىس، جاعرافيا

ساباقتارى ورىس تىلىندە وقۋ بالالارعا اۋىرلىق كەلتىرەتۇن ەمەس (بۇل پاندەردى ٴبىلىۋ كوپشە تاجريبەگە سۇيەنەدى).

ۋنيۆەرسيتەتتە وسى ايتىلعان ەكى جول (لەكسيا ٴتۇرى، تاجريبەگە سۇيەنىپ جولى) ارالاس قولدانىلادى. امەريكا ادىسى ساتىلدى وقىتۋ - دىڭ تاجريبەگە سۇيەنگەن جولىن قولدانىپ وقىتۋشىلارعا ونە پايدالى بولاتۇن ٴبىراق، ول جولدى قولدانۋعا قازاق ۋنيۆەرسيتەتىنىڭ ازىرگە ٴۇزى جوق. امەريكا ادىسىن قولدانۋ ٴۇشىن ٴار ٴبىر پانگە ارنالعان جەكە لابوراتوريا، جەكە كابينەت كەرەك. ٴبىلىمدى وتكەن تاجريبەدە ارقىلى سۇيەنىپ ستكەرىپ انۇ ٴۇشىن قۇرال - سايمان كەرەك. ورىسشا قازاقشا ىزدەگەن كىتاپ تۇگەل ەبىلاتۇن سايلى قيىراتتا الا كەرەك. قازىردە ۋنيۆەرسيتەتتىڭ وزىندە اتتى اقارلىق وكەن قيىرالىقتارى جوق. كىتاپتارى از. ٴبارى-ەسكى كىتاپتار. بەرىل جاڭادان قوسقان ٴبىر از كىتاپتار بار ٴبىراق، ٴۇلىمەن قورى جوق قيىرالىقتارى ونى مەن

قازاقتىلىنان ەمەس. ۋنيۆەرسيتەت سەكىلدى قازاقتىڭ ورتالىق مەكتەپتەرىنىڭ قيىرالىقتاسىندا قازاق تىلىندە شىققان ەسكى، جاڭا كىتاپتار تۇگەل بولۋ كەرەك ەدى، قازاق كىتاپتارىنىڭ ەسكىسى تۇگەل، جاڭالارىدا كوزگە دە سيرەك كورىنەدى.

ۋنيۆەرسيتەت جانىندا اشىلعان وقۋ ٴۇيى (Читальня) بار.

مۇندادا اتى عانا، كازىرگى قازاق تىلىندە شىعىپ تۇرعان گازەت جۇرنالدار تۇگەل ەمەس. ٴار ەلدە وقۋشىلارىمىز تۇگەل گازەت وقىمايدى. ۋنيۆەرسيتەتكە بولىپ جاتقان قال مەن وقۋشىلاردىڭ تانىسۋى از.

وقۋشىلار گازەت، جۇرنال وقىماسا، قوعام تۇرمىسى مەن تانىسىپ وتىرماسا، ٴبىلىم ازداپ كەتپەيدى. ٴبىر كەلەيدى، سونان سوڭ نادان بولادى. ەكىنشى مەكتەپتىڭ تۇرمىستى تانىپ، ەگىن ۇزاتى اقتالمايدى.

گازەت، جۇرنال ماقالالاردىڭ وقۋشىلارعا ايىق تاتىۋ ٴبىلىمىن وقىتۋ ٴۇشىن دا ۇلكەن پايداسى بار.

ۋنيۆەرسيتەتتىڭ جاڭا پروگرامماسى بويىنشا، ايىپ تاتىۋ ٴبىلىمىن وقۋ - شىلارعا تولىق ٴتۇردە بەرۋ كەرەك

ەگەن ماقسانى بار. ٴبىراق، ايىق تاتىۋ ٴبىلىمىن وقىتۋعادا العۇر ازىرلىك كەرەك.

ول جاعىنان ۋنيۆەرسيتەتتىڭ بيەلاعا شەيىن كوڭىلگەن ازىرلىگى بولعان جوق. وقۋشىلارعا ايىق تاتىۋعا قۇرال بولاتىن نارسە، مەكتەپ مۇزەيى (اجايىپ قانا) بولۋ كەرەك.

مەكتەپ مۇزەيىندە وقىلاتۇن ايىق تاتىۋ تولعا تولعاندىرعاننىڭ، بارلىق جاندىكتەردىڭ، جەرگەلىكتەرىنىڭ، ەكەلىكتى قازۋ - قۇرال، ەبەسي - ماينەيتاردىڭ ٴتۇرلەرى، ٴبىرى قايىۋا - ٴتارىلىقتىڭ سۋرەتتەرى بولۋ كەرەك. ايىق تاتىۋ ٴۇشىن جاسالعان مەكتەپ مۇزەيلەرى كازىرگى II ٴىنشى باسقىش ۇلگىلى ورىس مەكتەپتەرىنىڭ بارىندا بار.

ۋنيۆەرسيتەت جانىندا اشىلعان 7 جىلدىق تاجريبە مەكتەبىن II ٴىنشى باسقىش ۇلگىلى مەكتەپ ساناي ز. تاجريبە مەكتەبىندە كوزعالۋى باسى ماقسات. ۋنيۆەرسيتەتتەن قازاقتىڭ II ٴىنشى باسقىش مەكتەپتەرىنە ۇلگىلى تاجريبەلى وقىتۋشىلار شىعارۋ.

ابدوللا بايتاس ۇلى.

(جالعاسى بار).

قازاعستان كاماسمولدارىنىڭ

ولكەلىك 4 - كانپەرەنسەسىندە.

الاشوكىن باياندا ماسى

(باسى وتكەن سانىدا)

ۇلتتار اراسىنداعى الا كوزدىك ەجە مەزدىك جۇمىسى اسىرى.

وزگەلىك جاعدايىنىڭ 3 - نىشەسى ۇلتتار اراسىنداعى الا كوزدىك قازاعستان، مەكى ۇاقىتتا ورىس وزبەرلەسىنىڭ كوشى مەن وتار ەتىپ كەلىپ، جەرگىلىكتى، قازاق قالقى ۇسىدان ساياسى - ەكانوميكالىق سوققى كورگەن.

كازىرگى قازاعستان، اريىنە، بۇرىنعى وتارلانعان قازاعستان ەمەس؛ پارتيا، كەڭەس ۇكىمەتىنىڭ ساياساتى ارقاسىندا جەرگىلىكتى قالىق، قالىڭ قازاق بۇقاراسىنىڭ ەز تەڭگەنى وزىنە بەرىلىپ، باسقا جۇرت قاتارىندا تەڭگەلدى.

ەبىراق ەسكىدەن سىڭىپ قالعان جامان ەسەنەر ەالى جويىلعان جوق.

قازاق قالقى، بۇرىنعى مەزلەۋشىنىڭ كونىسىن ەبىر ۇلتتىلارعا وريستارعا ەالى كەشە الماي وتىر. ال، وتكەن زاماندا قازاقتى مەزىپ، قازاقتىڭ جەرىنە يەمەنىپ جان ۇيرەنىپ قالعان ورىس قالقىندا كازىر بۇرىنعىداي قوجا بولعىسى كەلەدى، بۇرىنعىداي قازاقتىڭ جاقسى جەرىن وزى پايدالانىپ اكىم بولىپ قوقانگدامىسى كەلەدى.

كەڭەس ۇكىمەتى بۇعان مۇرشا بەرمەيدى. ...

ۇلتشىل جاس كاسومول مۇشەسى بولا المايدى.

جوعارىدا ايتىپ كەتكەن ەسوزەمنىڭ ەبارى لەنيندىك جولى، كاسومول ۇيمىسى لەنين اتى مەن اتالىپ وتىر. لەنينشى كاسومول بولعاندىقتان كەلەسى جولدان، لەنين جولىنان جورىۋلەرىڭ ەتىيىس. سەندەردىڭ ارالارىڭدا جوعارى داراجالى، تومەن داراجالى ادامدار جوق. سەندەردىڭ بارىڭدا جالعىز جارىق تۇرمىس قوربىۋدىڭ تالابىنداعى جاسقا ساپتار. پارتيادا جوق ادامداردان ۇلتشىلدىق سەندەردى قالدىرعان تىرىسىپ جاتقاندا كاسومولدىڭ ەوزىنشىندە بۇل سەندەردى جويا الماساق كاسومولدىڭ كومەنىستىك پارتياسىز جاستاردان ايىرماسى قالمايدى. قازاق قالقىنىڭ قاراڭعى ناداني ونەرسىز قالعانىنا قازاق ايىبتى ەمەس، وعان نەشە ەجۇز جىلداردان بەرى سوققى جەرىپ، قولداناتىن ساياساتى ەجوركىزىپ ەزىپ كەلگەن ەكى ۇكىمەت ايىپتى. سوندىقتان ەبىرىۋمالىق (ورىس) كاسومولدارى، قازاق كاسومولدارىنا تۇۋىسقاندىق قولىن سوزىپ، جولداستىق بەرىشىنەن ار ەتۇرلى جايدا جاردەم بەرىۋلەرى ەتيىيس.

قازاق جاستارىن كاسومول مۇشەسىنە بەلسەندىرۋ كەرەك. ...

[illegible]

اۋىل قابارلارىن تىلشىلەر بىلاي سۇۋرەتتەيدى.

زالىمدان ال تۇزىپ كەتكەلى وتىر.

شالقار ايەزىندە. شولاق جىيدە بولىسىندەگى ەلدى تۇركىبەندەر شاۋىپ 18 دەن استام ايەل، ەركەكتى، 6 جۇزدەي ەبىر قارا، ەكما جاقىن قوي، 5 مىڭ سومداي زات، تالى اشىق الىپ، ەبىر ادامدى ەولتىرىپ كەتكەن.

بۇل وقيعادان كەيىن ەلدە بەرەكە بولماي، ساي - سايعا تەنتىرەپ، كولەگەسىندە ۇركىپ وتىر. ونىڭ ۇستىنە قاشىپ بەسىپ ەجۇرىپ، قالعان مالدارىندا ەولتىرىپ الدى. اشتىقتان، سىكەن ادامدار بار. قار جەلداعىداي ەمەس، ذالىم سوندا دا ال كوشىپ جاتىر. تۇركىبەننەن ەالى قورقادى.

ەكىر ۇكىمەت بۇل ەلگە جاردەم بەرىپ، تۇركىبەندى تيىمايا تۇزىپ كەتۇۋن سۇرار.

بازار قوجا مورساعادات ۇلى.

تا قارما - تۇركىبەن شابىۋلى اق مەسبە، 3 اقاي، اق شەلەكتى دەگەن جارە وتىرعان 8-9 اۋىلدى ويسىراتىپ كەتكەنى ... جازىلعان.

ۇرلار قۇدا بولىپ جاتىر.

كوكشەتاۋ ورتاقشىلار بولىسىنىڭ ەبىرىنشى اۋىلىنداعى بەك قوجانىڭ ەادۇاقاس اتى شوۋلى ەاقشىنىڭ ەۋقار بەتجانى مەن قۇدا بولىپ، قىرق جىلقى قىزىن اينتىردى. ونى ەكى كىسى قۇدا ەتۇسىتى. ۇش ات، شاپان كيىپ كيىدى. ونىڭ ونى شاقتى كىسى كەلىپ، قۇدا ەتۇسىپ ەال الدى. ذالىم ورىنداردى ۇرلاردىڭ قۇدالىسىن بۇزسا، ەكىدى بولار ەدى.

ەمەن.

ەگىنگە قۇرعادى

اقمولا ايەزى. قارا انعى بولىسى، بىنجار قالاسىنداعى قارىز ۇيىسى كەدەي اقشا بەرەدى دەگەن سوڭ 2 ننشى اۋىلدان سادۇاقاس ەلباي ۇشۇۋمىز ات جالداپ، اراعا ەبىر ەنشە قونىپ بارىپ ەدىك، 3 ابعا زالوك سالىپ الىۋ كەرەك دەگەن. 3 سىيىردى زالوككە سالىپ ەلباي جاشىمبەك ۇلىنىڭ اتىنا 25 سوم الىپ بولىمەك. ونىڭ 5 سوم 50 ەتيىنى ەۋشەلىك جارناعا ەبىر سوم 20 ەتيىن ەۋسىم، 75 ەتيىن لاتارى (نەگە ەكەنىن بىلمەيمىز) 12 ەتيىنى قالام قاق. بىزگە قالعانى 17 سوم 75 ەتيىن. ەۋزىر كىسىگە 6 سومنان ەبولىندى. ەۋنى ەنىۋاردىڭ بىرىنەن ايىرعاندىڭ بىرىنە تولەمەكپىز. ات جالداپ ارىپ - اشىپ بارعانىمىزدا تورياعىمىزدان ايىرىلىپ وتىرمىز.

اۋباكىر ورازباي ۇلى.

ەلدەگى جالشىلار ەگىرەپ وتىر.

تو - تاۋى وسى كەزدە جالشىلار ۇستىندەگى ەكەنىن بۇكىل كەڭەس ۇكىمەتىندەگى ازاماتتار بىلەدى. ونى ەىس جۇزىندە ورىندايدا وتىر. ەبىراق، قازاق شىنىندا جۇزدەن ەبىرىدە ورىندالماي وتىر.

مىسالى: قارا بالىق بولىسىنداعى 25 ننشى جىلعى دەكابىر جولىقىزىنان بەرى جالشىلار ۇيىمىندا. (بولسكوم ەس. ر. ز. ل.) مىزەت ەتۇون شاق كوز ۇلى قازبەك جولقايى شا رۇاسىنا ايتىپ كەتىپ، كەڭسە قامارى پايكىنىڭ ىشىندە جاتىپ قالىپتى. ەوزى قىدىرىپ ەجۇر.

جالشىلاردىڭ ەگىبەگىن قورعاۋ، دەم الىس كۇندەرىن جاربىلاۋ سياقتى جۇمىستار اتى مەن جوق. ەنە، 26 ننشى جىلدىڭ ەبىر ارى ەوتىپ بارادى، ەبىر جيىلىس بولىپ كورگەن جوق.

جەتىم - جەسىرلەردىڭ، جالشىلاردىڭ تالاي ارىزدارى جاستار ۇياسىنا كەلە باستادى. جاسى 14 كە تولماعان جاستاردىڭ كىسى ەسىگىندە ەجۇرىۋى، نەمەسە جەتىمدى تۇۋلار جالداپ، ەگىبەگىن جەۋى ەل اراسىندا جوق دەپ ەش كىمدە ايتا الماس.

سوندىقتان، شىن قۇمار قازاق ازاماتتارى «اكىمشىلىك»كە تالاسپاي جالشىلارعادا كوڭىل ەبولىۋى كەرەك ەدى.

ەتىلشى 189.

جاردەم كاميتەتى اقساپ وتىر.

ەمەبەتى - 23 ننشى جىلدان بەرى ۇيىمداستىرىلعان جاردەمدەس داميتەت بار. ەبىراق، كەدەيلەردى ۇيىمداستىرىۋ، ولارعا جاردەم بەرىۋ جايىندا تۇۋك بىتىرگەن جوق.

25 ننشى جىلى، كەدەيلەردى ۇيىمداستىرىۋعا (كاللەكتيپ) جىيناعان قوردان 5 ەۇي كەدەي، مال يا اقشا جاردەمىن بەرىلگىپ سارتاپ ەدى. ارىزى ايانىز قالدى.

مۇنداي سالاقتىقتى باسىنداعى ادامداردىڭ قىزمەتكە ەمقوس قاراپ تۇرعانى عوي دەيمىز.

تاعى ەبىر كەمشىلىگى: وسى كۇنگە دەيىن كەدەيلەردى جيناپ ەبىر جيىلىس قىلماي كەلىپ بارادى. ايىندا بولماعان مەن جىلىندا ەبىر رەت بولۋى كەرەك.

جاردەمدەس كاميتەتىنىڭ ەاقساۋى نەدەن ەكەنىن جارلىلار بىلمەي، تۇسىنبەي ەجۇر.

ش. ا. ۇلى.

كىسى ولتىرگەن ادام ەدى

كەرەكۇ كارىمباي بايسارى ۇلى 23 ننشى جىلى قالادا تۇرعاندا، قالولە تاپسىرىۋعا كەلگەن بولىپ اكوم اماسىن ياتىرىندە ەولتىرىپ، 70 شەرۋەن اقشاسىن الدى. ەبىراق جاتىنداعى جولداستارى مەن بولىسكە وكىمەلىپ ولار ايتىپ قويادى، سوندىقتان كارىمباي بايسارى ۇلى تۇۋتقىندا الىپ ەبىر قىسى جاتادى.

كوبىرەنىڭ سوت تەكسەرگەندە، بايسارى ۇلىنا 10 جىل كەسىم قىلىپ، ادامشىلىق قۇقىقىن جويادى، ەبىر اۋدارادى.

سول كارىمباي بارعان جەرىنەن كەشىرىم مەن كەرەكۇگە قايتا كەلىپ، قازاق ەتىلىن ەسكە اسىراتۇون كەمەسىمىگە ورىن سۇراپ ارىز بەرەدى. ەۋنى بايان اۋىلعا ساياپ جىبەرىپ وتىر. مۇنداي قىلمىستى ادامدى ورىنعا بىلە كورە سايلادىعا ەكەن؟

قارا تايان.

ەكى تۇيەدى ەبىر سەتەي

قىزىل وردا 33 ننشى اۋىلدا بۇرىننان 2 پارتيا بولىپ، قىرقىسىپ جاتاتۇۋن ەدى. سوڭعى كەزدە اقا ەىنىلەردىڭ ارىۋاعى كەلىپ، تاۋبەگە كەلدى. سول اقساقالداردىڭ ەبىرى الدابازار وتالاسى، كەنەتە ەادىس تاۋىپ ەىشىت سالا قويەدى. جىۋرتتى ەبىرىپ، باسىن شۇلعىتتى. سونىڭ ارقاسىندا الاسى اۋىلداي بولىپ شىعا كەلدى. ونىڭ قۇۋانىشقا توي قىلدى. ەارى ەىشىت، ەارى اۋىلنا يلەتتىنىڭ ەەرەكەسى بولادى. جۇرت شاشىۋ بەرىپ، تويعا سويعان ەبىر وگىز بەن قويعا ەبىر ەنشە ەسە وتەدى بىلەم، كەدەي.

قۇرمەدەن قاشقان.

قىزىل وردا بولىسىنىڭ 25 ننشى اۋىلىنداعى كەنجەباي بايمىرات قىزى ۇلمەنىڭ ەبىر اتىن ۇرلاعان، تاعى بىرەۋدىڭ وگىزىن ۇرلاعان دوسى تۇرىمبەت ۇلى مۇنان بۇرىنعى قىلمىستارى ەۇشىن شىككەنت تۇرمەسىندە جاتىپ ەدى، وسى كۇنى قاشىپ شىعىپ، اۋىلدا ەجۇر.

بۇل تۇۋرالى ەەكەكشى قازاق، (404) تا جازىلعان ەدى، ورىندالمادى. ات بيەسى مەن وگىز بيەسى نە قىلارىن بىلمەي وتىر.

ەتىلشى 221.

قالا كاسومولدارى مەن اۋىل كاسومولدارى اراسىندا بايلانىس كەم.

جولداستار! جاڭاپى وداقتىق كولەمدە قالا كاسومولدارىنىڭ، اۋىل كاسومولدارىمەن بايلانىستىرۋ ماسەلەسى تۇر. قالا كاسومولدارى اۋىلدى ەجوندى بىلمەيدى، اۋىلعا بارمايدى، اۋىلدى ۇيرەنبەيدى. بۇل ىرىس بۇعان كوز جۇمۇۋعا بولمايدى.

ياچەيكالار بەلسەندىلەرى اراسىنداعى اۋىردىقتار.

اۋىلدا بەلسەندى كاسومول مۇشەسى ازدىعى مەن جوق. قالادا سانى بەلسەندى سايابا. سى كەم بولسادا بار. ەجانا دا جەرلەردەگى بەلسەندىلەردىڭ ەبارى بىردەي ەمەس. كەي ەبىر گۇبەرنەلەردە جاقسى باسشىلىق ەتەرلىك كاسومولداردا بار. كەي ەبىر كاسومول بەلسەندىلەرى (قازاقتاردان) جوعارعى داراجالى مەكتەپتەرگە، رابفاك، كەڭەس - پارتيا مەكتەبىنە وقۇۋعا قۇۋسالا، كاسومول جۇمىسىنان الىستاي باستايدى.

كاسومول ۇيىمىنىڭ ەوز ىشىنەن ەتۇرلى مەكتەپتەرگە وقۇۋعا كەتكەن مۇشەلەرىمەن بايلانىسى جوق دەرلىك كەم.

سوندىقتان قالىڭ بۇقارا اراسىنان بەلسەندىلەر شىعارۋ جۇمىسىنا ايرىقشا كوڭىل بەرىۋگە كەرەك.

كاسومول ۇيىمىنىڭ جاڭا بەلسەندى قىزمەتكەرلەرى ساۋدەگەر، قىزمەتكەر جاستاردان شىقپاي، قارا بۇقارا جاستارى اراسىنان شىعۇۋى كەرەك. قارا بۇقارا جاستارىن بەلسەندى ەتىۋ كەرەك.

(جالعاسى بار)

پۇرتەكەلى سىتەي سالىپ ەم...

ەلگە سىتەگەن ورىنسىز سىتەن جازا جازا اۋىلدىق كەڭەس باستىقتارى ەلداردان دا ۇيات بولىپ بارادى. ەبىراق، امال جوق، اتىق ەاتىربيالدار قولدا تىيگەن سوڭ، سوت ورىندارىنىڭ قۇلاعىنا ەلىمدە ولجا عوي دەپ، ازىرەك قاسىپ وتىرىپ تۇۋرا كەلەدى. اق ەقارادىن الۋەت تەركەرە سوت ورىنى قارالستىرلار، ازىركە ەبىز بولعان وقيعانى، وقۇشىلار جالعىزداسا تۇگەلگە جاقىن ايتىپ شىعايىق.

الگى كەمەنى قىزىل وردا بولىسىنان باستايىمىز. 12 - اۋىلدا ەنەك تىگىپ كەلىپ قىلاتۇون ەابدى سادىق ەامبەت ۇلى دەيتىن جىگىت ەس جان جارىلقاس ۇلى دەگەن شالدىڭ ايەلى مەن كوڭىل قوسادى. جاس ايەلدىڭ ەاقسۇنى شالدان قۇتىلىپ، سۇيگەنىنە قوسىلۇۋ بولادى.

- ەەنى شىن الاسىڭبا؟

- الام!..

ەبىر تۇندە قاشىپ وتىرىپ ەكەۋى قىزىل ورداعا ەبىراق شىعادى. ەبىراق، ەابدى سادىقتا شالالىق بار، قاتىندى الىپ كەلگەن سوڭ ەتيىستى ورىندارعا ەالىمەنۇۋدى بىلمەي جاتىپ الادى...

ەس جان شال دوس جارلارىن قاسىنا ەرتىپ الىپ، ىزىنشە قۇۋىپ كەلىپ، قاتىندى تارتىپ الىپ قايتادى...

قاتىن جىلايدى، ولىكتىگەندە تىن ەابدى سادىققا سالەم ايتادى:

- شىن سۇيگەن بولساڭ، ەەنى جاۋدىڭ قولىنان ەەنى قۇتقار، ولەتۇون بولدىم!.. دەيدى.

ايتقان سەرت ەركەككە قويماي سۇيرەپ، ەبىر كۇنى تۇندە، ەابدى سادىقتى ەس جانىڭ اۋىلىنا الىپ كەلەدى. ەبىراق، ەكى عاشىقتى ەبىر - ەبىرىنە كەزدەستىرەي، سۇر جىلان اراعا كىرە بولادى: الگى دۇشپالار ەابدى سادىقتى ۇستاپ الىپ، ۇرىپ ەولتىرە قالادى. ەال ۇرلاپ جاتقان ەبىرىنەن ۇستادىق، دەپ ەبىرات بەن ەبىر تۇيەنى ەوىنىنا بايلايدى.

- ويباي، اۋىلناي قايدا؟ پۇرتەكەل سىتەسىن.

- ويباي از، كۇۋا كەرەك قوي، كۇۋا!..

- ەبىز كۇۋا بولامىز!... دەپ داۋلەتباي، قۇلشىبەك، قوجا اقمەت، تۇرمان قوجا دەگەن پىرادارلار شىعا كەلەدى.

- جاز پۇرتەكەلدى!

پۇرتەكەل جازىلىپ، قول قويىلىپ، قارا ەجوردىڭ شۇۋلار تاكيابى جاعىسىندا قالادى.

- قاتىندى العىنى الىپ قاشقانىندا، ەبىر وگىز بەن 50 سوم اقشاسىن الىپ كەتىپ ەدى، - دەپ ەس جان تاعى ارىز كىرگىزەدى.

تاعى پۇرتەكەل...

- ەەنىڭ قاتىنىمدى ازعىرىپ جۇرگەن ەەنىڭ قاتىندى!.. - دەپ ەس جان شال سارسەمباي ەرجان ۇلىنا جابىسادى.

بىيلىك اقساقال قولىندا:

- سارسەمبايعا 25 سوم ايىپ! تولەتىپتە قالادى...

* * *

«ورىنى» الىپ قىزىل وردا كەلەدى. اقساقالدىڭ قورشىلاسى مىناۋ:

- سوتقا بەرمەيمىن! (ونىڭ پۇرتە كەلىنىڭ ەىسى شىعا دەپ قورقادى اۋ دەيمىن) ەەشتەكە كىرگىزىپ، ولدىلىك الدىندا قۇران ۇستاتىپ، اۋزىنا بارماسقا انت الىپ دەيدى.

جىلاپ كەلگەن بىرەۋى «ەتەرگەۋ سوتقا» (ايىرماي، وسى قىزىل وردا سوتى بولىپ جۇرمەسە ەكەن دەي) جولىعىپ كەلەدى:

- «تەرگەۋ سوتى»، كوردىم، تەرگەۋسىز ەبىر اي جاتقىزامىن دەدى.

- «ايدا، الىپ ەجۇر!»

ەابدى سادىق ەۇرى، تۇرمەگە كىرىپ كەتتى.

وقىرىڭ پۇرتەكەل سىتەگەن اۋىلنايدىڭ سالى سۇزعا كەتە باستايدى. توقىمىنا كوشتىسىندەگى ەبىر قازاق ۇيتەلمونىرىپ ەابدى سادىقتى ايدى:

- قىياناتسىز جىگىت ەدى، جۇمىسسىزدى سىتەپ بەرگەنىنەن باسقا ايىبى جوق ەدى. اقساقالدار ايتقان سوڭ، ەسوزىن قيماي، پۇرتەكەلدى سىتەي سالىپ ەدىم...

بار ەكەلەدە، اۋىلناي بولساڭ ۇسىنداي بول! ەجوردى...

[illegible]

ولكەلىك مەكەمەلەردە.

شارۋالار مەن اۋكومگە.

بايمەن ۆلاستىڭ سۇراۋى:

1) قىزىل وردا ۋيەزى، قارا-وزەك بولىسىنىڭ 24-25-26 نشى اۋىلدا بار ەلىمىز 10-12 شاقىرىم جەردەن سۋدان شىعارىپ ارىق قازۋشى بولىپ جاتىر، قالىق كوپ بولعان مەن [illegible] جاردەم بەرەمە؟

2) قىزىل وردانىڭ جازعى جۇمىستا 15 20 ادام بولىپ [illegible] ۋيەزدەن [illegible] بولا ما؟

3) ٴبىر ۋيەزدىڭ ادامى باسقا ۋيەزدەگى [illegible] قايدا بەرۋ [illegible]؟

جاۋاپ:

1- [illegible]

2- [illegible]

3- [illegible]

29 نشى سەنتيابر سولاي دەيدى.

جاڭا الىپ - بيشىلەر جينالىسى.

مارتتىڭ 11 ى كۇنى كەشكى ساعات 6 دا اعارتۋ كەمەسەرى ۇيىندە جاڭا الىپ - بيشىلەردىڭ بىلى قوسىمىز كەڭەسى بولادى.

سول كەڭەستە ۋيەرە اشۋ، ىستەلەتىن ىسكە جوبا جوسپار جاساۋ جانەبارى سويلەنەدى. جاڭا الىپبيدى جاقتاۋشى ازاماتتار [illegible].

بىلكى ساۋدا كەڭەسىندە.

[illegible]

قازاقستان ورتالىق كەسىپ - شارۋا كەڭەسىنەن.

قانتى سوكىس

[illegible]

1) [illegible]

2) [illegible]

3) [illegible]

4) [illegible]

5) [illegible]

6) [illegible]

7) قىزىل وردانىڭ پيزا زاۋ-تىنىڭ قورال-قوپسى، قۇرال-سايمان-دارى مەن ساۋداسىن كوشىرۋگە 35 مىڭ.

8) قارا-قالپاق وبلىسىنىڭ ۇساق قولونەرى كەسىبىن كوشىرۋگە 10 مىڭ. قالعان 137 مىڭ، 7 ٴجۇز سومدى تومەنگى كەسىپ، ٴوندىرىس ورىندارى ٴبولىپ الادى:

1) ارال بالىق تەرىسى.

2) اق-توبە تەرى زاۋىتى.

3) ورال تەرى بىرلەستىگى.

4) تەمەكى ٴوندىرىس ورنىنا.

5) الماتى مەن سەمەيدەگى تەرى بىرلەستىگى.

قىزىل وردا ۋيەزدىك اتقارۋ كاميتەتىندە.

ەز تازارتىلسىن دەگەن.

مارتتىڭ 10 نان اپرەلدىڭ 10 نا شەيىن قىزىل وردانىڭ كوشە-لەرىمەن قورالارى ٴتۇگەل تازارتىلسىن دەپ قىزىل وردا ۋيەزدىك اتقارۋ كاميتەتى قاۋلى شىعارعان.

2 مىڭ جارىم اقشا سۇرادى.

قىزىل وردانىڭ تۇنەن ۇيىنىڭ باستىعى ۋيەزدىك اتقارۋ كاميتەتىنەن 2 جارىم مىڭ سوم اقشا سۇراعان ەدى. ۋيەزدىك اتقارۋ كاميتەتى قىزىل وردا قالالىق شارۋا كەڭەسىنە 4 ايدا تولىق شارتى مەن بەرۋگە تاپسىرعان.

كەڭەس بەرىلەتىن بولعان.

قىزىل وردانىڭ ۋيەزدىك اكە-شىلىك ٴبولىم باستىعىنىڭ سۇراۋى بويىنشا قىزىل وردا ۋيەزىندەگى بولىستىق مەكەمەلەرگە 4 ٴتۇرلى كەڭەس بەرۋگە ۋيەزدىك اتقارۋ كاميتەتى بەكىتكەن.

قىزىل وردا ىشىندە.

بەكەمنىڭ ۇيى.

مارتتىڭ ٴتورتى كۇنى جۇمىسسىز بولىپ ۋيەزدىك قوسشى مەكەمەسىندە پارعانىمدا بيراي مەنقۇلۇلى كەلدى. قولىندا سۇۋرەتى بار، جاڭىلماسام ماسكەۋدەن كەلدى، دەگەن شىعار. ونىرەكى كەسىلرگە جاقالاي كورسەتىپ كەلىپ، ساري بالاسقا ايتقاندا بەلگىلى.

- 8 نشى اۋىلدىڭ سايلاۋىنا كەرگىزبەگەندىگىن شىعارعان مەنىكى قايتەمىز؟ - دەپ كىجىنىپ كەرىپ قويدى. ادەپ كەلگەنى سول بولسا كەرەك، ۇزىنشا شىعىپ كەتتى.

سۇراستىرىپ قاراسام، بولىپ وتكەن سايلاۋدا كوپشىلىكتىڭ ۋيەرۋى مەن بەكىلگەن قىزىل وردا بولىسى، 8 نشى اۋىلدىڭ سايلاۋىنا قاتىسا الماسا كەرەك. ىندىگى ۇيى ۋيەرىپ جۇرگەن ٴتىنسىن سايلاۋعا بارعان كارى بالاسىنىڭ ۇزىنە سالىۋ كورىندى.

بىراق شىن اداق جانى بولاتىن بولسا، ٴتىنسى بولماق تۇرعاي، بالاسى بولسادا بەكەۋ سياقتى مىسكىنەردىڭ بەدەلىنە مىرىپ كەلەسى دەگەن ٴۇمىت جوق.

كورگەن.

باسقارماعا كەلگەن حاتتار.

باسقارماعا كەلگەن حاۋاپ قايتارۋ.

«ەڭبەكشى قازاق» تىڭ 443 نشى سانىندا «سىزىرىپ وتىر» دەگەن قۇبار تۇۋرالى ۇيىم دۇكەنىنىڭ باسقارما مۇشەلەرى قارالدى ۋلى مەن كوشىمىڭ ۋلى بىلاي دەپ جاۋاپ جازادى:

- قارا تورعاي بولىسىنداعى ۇيىم ساۋداسى 25 نشى جىلى اشىلىپ، مۇشەلەرى 285. جيبالعان سوما 1349 سوم 45 تيىن. سول جىلدىڭ وتكەنىرىنە شەيىن اينالما سوماسى 18 مىڭ 956 سوم 32 تيىن. پايداسى 2 مىڭ 700 سوم. ۇيىمنىڭ جالپى جينالىسى بولعاندا ۇيىم ىسىنە كەدەرگى بولعان ٴبىر ادام 46 مۇشەنى شىعارىپ تاستاۋعا قاۋلى قىلىندى. باسقالارى ٴىستى دۇرىس دەپ تاۋىپ، باسقارما مۇشەلەرىن ورنىنان ۇستسىرمادى.

ۇيىمداعى ساتىلاتىن نارسەلەردە شارۋاعا كەرەكتى سۋقا-سايمان، اياق-تاباق بەكىستار بولىپ، شارۋالار ٴبىر جەتىمنىڭ ىشىندە تالاسىپ الىپ ٴبىتىردى.

ۇيىمعا كەلەيلەرده ىننالى، زينكەتى جالپى جينالىستان كەيىن 2 جۇزدەن ارتىق ۇشە جازىلدى دەپ ول جازعان قابارلى وتىرىككە شىعارادى.

**

№423 سانىنداعى «ەنە كەدەپ جازعان جولداسىنىڭ سوزىنە ساتىپ الدى ۋلى قۇرماش بىلاي دەپ جاۋاپ بەرادى:

- شىمكەنت ۋيەزىنەن قارقارالىعا توقىمداق سالىپ ىزدەپ كەلگەن كىسىنى كورگەنىم جوق؛ 113 قوي، 2 ات، ٴبىر وگىزدىن تارتىپ الىپ، تيىپ تۇرعان قار قارالىعا كەلىپ نەگە بالىمسىمەيدى؟ ونىڭ بەجىراتىپ جۇرگەنى: شىمكەنت ۋيەزىندە تۇراتىن (سويەكى قىزىل ناۋ بولىسى) قانباتىر ۋلى 2 مىڭ كەزدەمە الىپ، ساتىپ جۇرگەنىن، پايدىتى جوق دەگەن، پۇرتەكەل جازىپ، قار قارالىعا جىبەر-

جازاب قاتتارداڭ قورىتىندىسى.

كەن جەرىندە 2 كىسىگە 30 سومنان سالىقعا بىزگە تۇسىرگەن. قانباتىر ۋلى مۇنى مىستەكەن سولك تۇركىستانعا قاشىپ كەتىپتى. قانباتىر ۋلىنان باسقا رومانىسى بار ادامدى كورگەنىمىز جوق ەكەنىن، دەگەن دەپ جازۋشى بايلاردىڭ قۇيرىعى بولىپ، جوق ٴسوزدى قوكىرسىتىپ ٴجۇر. ايتپەسە، كەدەيگە جازعان بەرىم جوق، دەيدى.

باسقارما - جومارتى ەكى قانتى وتە قىسقارتىپ قانا باستىق. وتە ۇزاق بولاتىن بولدى.

**

«ە. ق.» گازەتىنىڭ 45 (482) سانىندا شيەلى بولىسىنىڭ سايلاۋى تۇۋرالى تاكىرقاۋشى بولىپ بول اتكوم باستىعى بولعان كوپەي جولداستى قارالايدى. سايلاۋشىنىڭ ٴبىرى كوپەي ٴوزى، ۋلى داۋىسقا سالعاندا 122 داۋىس بەن ايلىق ۋلى قالىپ، 50 داۋىس بەن كوپەي وتتى دەگەن، تاكىرقاۋشىنىڭ وتىرىگىن كورىڭىز:

بولىستىق سيەزگە بارلىعى 168 ادام جينالعان، تاكىرقاۋشى 172 دەيدى. 4 ادامدى وتىرىك ايتقان سايلاۋ الدىندا پيرا كىسىعا بولىپ بولىستىق تۇرالاعا 11 ادامدى بەل-گىلەپ، جالپى جينالىسقا سالعاندا پيرا كىسىلەنىڭ ىشىندە وتىرعان ايلىق ۋلى جولداسى پارتيالدىڭ جولىنا قارسى بولىپ 5 - 6 ادامىن مەرتىپ الىپ جينالىستان شىعىپ كەتكەن.

بولىستىق كەڭەس مۇشەلەرىنە قىزمەت بولگەندە 11 مۇشە وتىرىپ قانا بولگەن. ونىڭ ىشىندە ايلىق ۋلى قاتىسى بولعان.

بۇل تاكىرقاۋشى ايلىق ۋلىنىڭ سويلەن سوعىپ 70 ادامنىڭ ارىزى ەلىپ، جۇرتتىڭ سىرتىنان مالدار-مالدارداڭ ٴبىرى شىعار.

بىلدىگى.

باسقارما جاۋابى.

سالىن حوسان ۇلىنا - قۇتىقتاۋ ولەڭىڭ كەشىگىپ قالدى، باسىلمايدى.

لە تۇرىكە ۇلىنا - ھونەردىڭ مەڭ ۇلكەنى وتىۋ-ەلىم» دەگەن ولەڭىڭ باسىلمايدى.

جۇنىس ۇلىنا - سوتقا بەرسەڭىز، ونىرەدى ھوي.

س. ا. گ. تۇرەكەش ۋلى تۇۋرالى بۇرگىتىپ جازىپسىز، اتى-جونىڭىز ايتىلماعان، باسىلمايدى.

ب. جارتىن ۇلىنا - جاۋابىڭىز اپ

دستەپە باسقارماسىنا جىبەرىلدى.

مالىۋتكە - سوتقا جىبەرىلدى.

شاپماردەن قوشمەشى ۇلىنا - ناقتاي تىلگىلەردىڭ داۋى بىتكەن كورىنەدى ھوي باسىلمادى.

نايمانعا - باسىلمايدى.

قوجاباي ۇلىنا - ولەڭىڭ باسىلمادى.

جۇسىپ تورەسيەز ۇلىنا - «اداد تىيەتىم» باسىلمايدى.

ا. دوستاي ۇلىنا - سوتقا بەر. ورازبەك ۋلى ب. گ - باسىلمادى.

ۋاقىتشا شىعارۋشى: مايلى ۋلى بەيىمبەت.
Вр. редактор: Б. Майлин.

قازاقستان مامەلەكەت ساۋداسىنىڭ اق تەرىسى-مەن شيكى زات جيناۋشى ولكەلىك كانتورى.

قىزىل وردا.

قازاقستاننىڭ بارلىق كوپىرلەرىنىڭ، ۋيەزدىك قالالارىندا جانا قالالاتىڭ جيى قونىستاعان جەرلەرىندە، بولىمشەلەرى داينداۋ پۋنكتەرى بار.

ساتىپ الادى:

ٴتۇر ٴتۇرلى اق تەرىلەرىن تەرى-تەرسەك، ٴجۇن-جۇرقا، قىل.

قازاقستان مامەلەكەت ساۋداسىنا تەرى تەرسەك، اق، ٴجۇن-جۇرقاسىن بەرسە، قالىپ كوڭىلدەگى باعاسىن الادى.

اقشاسى كەشىكپەي بەرىلەدى، تولىق - قول تولەنەدى.

اپرەل ايىنان باستالىپ دىرمەندەگى مەن جەرگىلىكتى ساتىلى شۋىتاقتار جيىناۋ ماۋسىمى باستالىپ، كوپ الىنادى.

«ەڭبەكشى قازاق» كۇندەلىك گازەت

جازىلۋ باعاسى وتە ارزان. جىلدىق 5 سوم

10 تيىن. جىلدىق الدىرۋشى بولعان ادام، كۇندەلىك گازەت وقىعانىنىڭ ۇستىنە،

24 كىتاپ الادى.

الدىرۋشىلاردىڭ ادرەسى:

г. Кзыл-орда, редакция газеты „ЭНБЕКШИ КАЗАК“.

وتە جەتكىل!

مارتاما باستىرالۋ مەكەمەلەر،
ورمىن بەرەگەن قىزمەتكەرلەر،
ٴتۇرلى ساتالۋ - الاتىن نارسەسى
بار ادامدار

مارتامالارىن «ەڭبەكشى قازاق» قا وتە جەتكىل
ٴباس بەن باستىرۋىنا بولادى.

«ەڭبەكشى قازاق» كانتورى